

ЛЕКЦІЯ № 9
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ: ІНЖЕНЕРНА ПІДГОТОВКА
МОДУЛЬ №2. ОРГАНІЗАЦІЯ ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ ІНЖЕНЕРНОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БОЮ (ДІЙ).
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.6. МІННА БЕЗПЕКА
ЗАНЯТТЯ 2.6.1. МІННА БЕЗПЕКА

Навчальний потік: _____ курс

Час: 90 хв.

Місце: _____ ауд.

Навчальна та виховна мета:

I. Навчальна мета:

1. Ознайомити навчаємих з основними завданнями, які постають перед мінною безпекою.

2. Надати інформацію щодо типових мінно-вибухових пристроїв, які застосовуються в зоні ООС (АТО) .

II. Виховна мета:

1. Виховати у навчаємих високі морально-психологічні якості (почуття патріотизму та готовність зі зброєю в руках захищати територіальну цілісність нашої держави).

2. Сформувати у навчаємих широкий військовий кругозір, критичне сприйняття навчального матеріалу.

Навчальні питання та розподіл часу:

№ з/п	Зміст занять, навчальні питання	Час, хв.
I	Вступна частина	5
II	Основна частина	80
	1. Аналіз випадків підривів в зоні ООС (АТО) та основні завдання командирів підрозділів щодо організації мінної безпеки	25
	2. Саморобні вибухові пристрої (СВП).	30
	3. Дії військовослужбовців при виявленні мінно-вибухових пристроїв.	25
III	Заклучна частина	5

Навчально-матеріальне забезпечення:

I. Матеріальне забезпечення:

– Медіапроектор Inphocus;

– Презентація за темою лекції, підготована за комп'ютерною програмою Microsoft PowerPoint

II. Навчальна література:

1. Бойовий статут механізованих і танкових підрозділів Сухопутних військ, частина III (взвод, відділення, екіпаж танку) – К.: Ком. СВ ЗСУ, 2016.

2. Бойовий статут механізованих і танкових підрозділів Сухопутних військ, частина II (рота, батальйон) – К.: Ком. СВ ЗСУ, 2016.
3. Інженерна підготовка: Навч. посібн. – Львів: НАСВ, 2015.
4. Мілютін В.А., Фтемов Ю.О., Павлючик В.П., Куцька О.М. Інженерне забезпечення загальновійськового бою. Навч. посібн. - Львів: АСВ, 2010.
5. Підручник сержанта інженерних військ. Навч. посібн. – Кам'янець-Подільський: ФВП К-ПНУ імені Івана Огієнка, 2007.
6. Посібник сержанта інженерних військ. Навч. посібн. – К. : Ком. СВ ЗСУ, 2015.
7. Методичний матеріал з інженерної підготовки для навчання військовослужбовців, призваних за мобілізацією (загальновійськова підготовка у навчальних центрах, військових частинах, навчальних підрозділах). – Одеса: 2015.
8. **Інструкція з правил поведінки військовослужбовців на місцевості, на якій є вибухонебезпечні предмети, та дотримання заходів мінної безпеки. Наказ Начальника Генерального Штабу ЗС України № 161 від 19.04.2018. ■**
- 9.

ВСТУП

Втрати серед особового складу та цивільного населення в ході ООС (АТО) на Південному Сході України яскраво свідчать, що їх переважна більшість відбувається у результаті підривів на мінно-вибухових пристроях промислового та саморобного виготовлення.

Досвід ООС (АТО) свідчить про те, що військовослужбовці досить часто мають слабкі знання щодо ідентифікації мінно-вибухових пристроїв, правил поведінки при їх виявленні та наданні першої медичної допомоги при ураженні продуктами вибуху.

Для усунення цих недоліків у військовослужбовців необхідно сформувати культуру мінної безпеки.

Мінна безпека – це комплекс знань, умінь та практичних навичок військовослужбовців, що забезпечують їм збереження життя та здоров'я під час дій у районах, забруднених вибухонебезпечними предметами.

Тому, отримання необхідної інформації про класифікацію, принципи дії та способи застосування мінно-вибухових загороджень, саморобних вибухонебезпечних пристроїв, формування необхідних правил поведінки при їх виявленні є актуальним як для військовослужбовців, що виконують свої обов'язки в зоні ООС (АТО).

1. АНАЛІЗ ВИПАДКІВ ПІДРИВІВ В ЗОНІ ООС (АТО) ТА ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ КОМАНДИРІВ ПІДРОЗДІЛІВ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ МІННОЇ БЕЗПЕКИ

З початку проведення антитерористичної операції на території Донецької та Луганської областей особовий склад частин та підрозділів Збройних Сил України зіткнувся з мінно-вибуховими загородженнями, які широко

застосовуються незаконними збройними формуваннями (далі - НЗФ) для мінування об'єктів дорожньої інфраструктури (мости, перехрестя доріг, пішохідні переходи, залізничні колії), підходів до блокпостів (покинуті блокпости).

Для мінування НЗФ застосовує як інженерні боеприпаси (міни, міни-пастки та міни-сюрпризи), так і саморобні вибухові пристрої, виготовлені за допомогою нештатного застосування боеприпасів різного призначення та вибухової речовини, захопленої на підприємствах гірничо-видобувної галузі промисловості. СВП встановлюються на розтяжках або керуються по дротах та за допомогою радіопристроїв.

На сьогодні застосування боеприпасів різної номенклатури у так званій "мінній війні" передбачає необмежене їх використання за масштабами, місцем та часом бойових дій. У районі проведення бойових дій воно має ряд особливостей:

замість традиційних (системних) мінних полів, що становлять основу класичної системи загороджень, найбільшого поширення набули керовані і некеровані фугаси, окремі міни та групи мін, а також ручні гранати, встановлені на розтяжка;

більша кількість мінно-вибухових загороджень (окремих ВНП та СВП) встановлюється на дорогах та узбіччях;

головний засіб ведення "мінної війни" - не тільки інженерні боеприпаси, але й артилерійські та авіаційні боеприпаси, ручні гранати, пристосовані за допомогою підручних засобів до застосування як фугаси (пастки).

Крім того, значна частка втрат становлять випадки потрапляння груп військовослужбовців (підрозділів) або окремих одиниць техніки на власні або не обліковані відповідним чином мінно-вибухові загородження під час виконання завдань розвідки (інженерної розвідки), переміщення між позиціями, проведення інженерних робіт (інженерного обладнання позицій), гасіння пожеж, самовільного залишення ВОП, евакуації поранених тощо.

Основними причинами випадків підривів особового складу та техніки є:

–нехтування військовослужбовцями основних правил мінної безпеки під час виконання бойових завдань;

–низький рівень інженерної підготовки військовослужбовців та підрозділів;

–недостатній рівень знань, умінь та навичок військовослужбовців щодо роботи зі штатними інженерними боеприпасами, вибуховими речовинами, засобами підривання;

–невміння військовослужбовців та підрозділів діяти на замінованій місцевості і маршрутах руху;

–відсутність навичок (вміння) у визначенні ВНП (СВП) за демаскуючими ознаками;

–відсутність навчальної матеріально-технічної бази з сучасними та раніше невідомими зразками інженерних боеприпасів, боеприпасів номенклатури ракетно-артилерійського озброєння та засобів авіаційного ураження;

–відсутність взаємодії та координації в роботі інженерно-саперних та комендантських підрозділів з підрозділами сил оборони під час пересування за маршрутами руху;

- формальна передача МВЗ одним підрозділом іншому під час проведення ротації;
- відсутність чіткої інформації в особового складу, який заступає на чергування, щодо встановлених МВЗ, які їх прикривають навколо опорних пунктів (позицій);
- спроби самовільного встановлення або зняття вибухових пристроїв не фахівцями інженерних військ;
- слабкий контроль командирів загальновійськових підрозділів за обліком та фіксацією МВЗ.

Основними напрямками роботи командирів і штабів під час організації службово-бойової діяльності в умовах мінної небезпеки (протидії мінній війні) є аналіз мінної обстановки в районі виконання службових бойових завдань, що включає збір, обробку та узагальнення даних, а також графічне і текстуальне їх оформлення.

Аналіз отриманої інформації дозволяє визначити найбільш ймовірні місця і способи мінування; періодичність установки МВП; склад фугасів, в тому числі боєприпаси, вибухові речовини, способи управління фугасами, засоби приведення їх у дію, хитрощі, що застосовуються диверсантами; шляхи підходу (відходу) бойовиків до місць мінування, тощо.

На основі аналізу мінної обстановки і даних розвідки командири підрозділів уточнюють тактику дій підрозділів, порядок застосування артилерії з метою запобігання висуванню противника до місць мінування; визначають заходи щодо охорони шляхів руху військ в денний і нічний час, у тому числі влаштування засідок, секретів, заслонів, завдання блокпостам щодо організації спостереження і патрулювання та доводять передовий досвід щодо дій підрозділів з питань мінної безпеки.

2. САМОРОБНІ ВИБУХОВІ ПРИСТРОЇ (СВП)

Саморобний вибуховий пристрій (далі СВП) - це пристрій, виготовлений та встановлений довільним способом, який містить у собі вибухові, запалювальні або отруйні хімічні речовини та використовується для завдання різного роду шкоди шляхом руйнування, знищення або виведення з ладу обраних цілей.

Для виготовлення СВП можуть використовуватись боєприпаси військового призначення та вибухові речовини непромислового виробництва.

Призначення СВП: знищення (поранення) військового та цивільного персоналу, місцевого населення, виведення з ладу або пошкодження транспортних засобів та броньованої техніки.

Застосування СВП: використовується, як правило, незаконними збройними формуваннями (терористичними угрупованнями) та може нести більш поширене призначення, з більш конкретними завданнями на оперативному рівні, які виходять з ідеї ведення протидії державній владі або силам, що підтримують її.

Основна мета застосування СВП: пониження морально-психологічного стану серед місцевого населення, військового та цивільного персоналу, що призводить до нестабільної обстановки в країні (зоні).

Саморобні вибухові пристрої - є тактичним видом зброї, застосування якої тягне за собою стратегічні наслідки.

Загальна класифікація саморобних вибухових пристроїв.

НЕКЕРОВАНІ СВП

Контактні СВП призначені для знищення особового складу та техніки противника. Приводяться в дію від безпосереднього контакту з об'єктом ураження.

Основними перевагами контактних СВП є простота виготовлення та надійність ураження від спрацювання.

Неконтактні

У неконтактних СВП використовуються інфрачервоні датчики цілі, датчики руху та звукові датчики.

Основними перевагами неконтактних СВП є широкий радіус застосування.

Основною принциповою схемою будови даних СВП є: датчик цілі; посилювач сигналу; допоміжний детонатор; основний детонатор; заряд ВР.

КЕРОВАНІ СВП

СВП керований по проводам (з відкритим сигналом)

Використовуються передавальні пристрої для організації радіозв'язку - радіостанції, побутові радіоприймачі. Сигналом для спрацювання таких пристроїв є поява сигналу на визначеній частоті. Основним недоліком таких пристроїв є їх низька перешкодозахищеність та можливість спрацювання від впливу електромагнітних перешкод, спричинених дією різноманітних електроприладів.

У РСВП (*радіокерованим СВП*) з кодованим сигналом використовуються блоки приймально-передавальних пристроїв охоронної сигналізації, радіоіграшок, пейджингового та мобільного зв'язку.

РСВП з кодованим сигналом мають вищий рівень перешкодостійкості і не спрацьовують під час впливу зовнішніх електроперешкод, спричинених дією різноманітних електроприладів або атмосферних явищ (гроза, електрозварка, лінії електропередач тощо).

РСВП складається: заряд ВР; засіб ініціювання; лінія контролю (дріт); джерела струму; передаючий пристрій; приймаючий пристрій.

СВП СПОВІЛЬНЕНОЇ ДІЇ (СВП З ВИКОНАВЧИМ МЕХАНІЗМОМ МЕХАНІЧНОЇ ДІЇ ТА З ЕЛЕКТРОННИМ ГОДИННИКОМ)

Принцип побудови СВП з виконавчим механізмом підривного пристрою електричного типу полягає у замиканні контактів бойового ланцюга

через встановлений час. При цьому під “контактами” слід розуміти як механічні контактні групи, так і електронні ключі.

Для замикання бойового ланцюга можуть використовуватися як електронні ключі, так і замикачі, виконані на основі електромеханічних реле. Керуючим, у переважній більшості, використовується сигнал будильника, встановленого на визначений час.

КОМБІНОВАНІ СВП

Комбіновані СВП мають декілька датчиків для ініціювання основного заряду на різноманітних принципах.

Основною перевагою даного виду СВП є велика складність з його знешкодженням.

СЮРПРИЗИ (ПАСТКИ)

Найнебезпечніші СВП. Можуть мати декілька датчиків цілі, вибухачів на різноманітних принципах дії.

По зовнішньому вигляду нічим не відрізняється від предметів широкого вжитку. Видимих ознак СВП немає. Практично не знешкоджуються.

СВП ЯКІ ПРИВОДЯТЬСЯ В ДІЮ ТЕРОРИСТОМ-СМЕРТНИКОМ

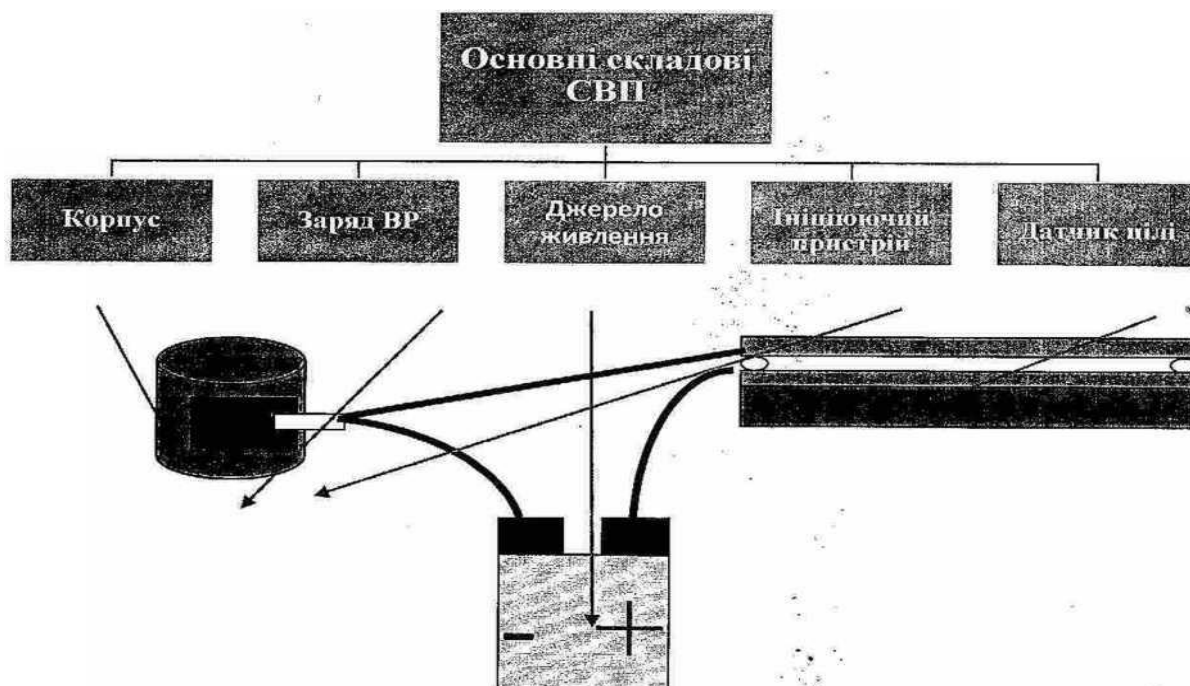
Вид СВП, який найчастіше закріплюється на тілі терориста-смертника та призначений для знищення максимальної кількості цивільних осіб.

Може бути розміщений також в автомобілі або іншому транспортному засобі, який управляється терористом-смертником.

Саморобний вибуховий пристрій - складається з елементів, які характеризують його будову. При цьому, для підриву деяких вибухових пристроїв достатньо тільки основних елементів.

До основних елементів належать заряд вибухової речовини, підрильний механізм та засіб ініціювання вибуху (в простих вибухових пристроях підрильний механізм може бути відсутній та СВП приводиться в дію безпосередньо за допомогою засобу ініціювання).

Датчик цілі (ДЦ) - це механізм, призначений для передачі енергії впливу цілі (людей, техніки, пошукових приладів) до виконавчого механізму.

Ініціюючий пристрій (ІП) - це механізм, який служить для приведення у дію вибухового пристрою шляхом передачі початкового імпульсу до засобу ініціювання.

Як правило, це пристрої, що містять заряди вибухових речовин. До них належать капсулі-детонатори, запали, запалювальні трубки, електродетонатори, електрозапалювачі, детонуючі та вогнепровідні шнури.

Заряд вибухової речовини - служить для проведення вибуху з виконанням максимальної механічної роботи (застосовуються різні види вибухових речовин)

Джерело живлення - служить для створення необхідної кількості енергії, необхідної для проведення вибуху (використовуються різні типи елементів живлення).

Корпус - це конструктивно оформлена ємність, в якій розміщені (зібрані) елементи вибухового пристрою (використовуються каністри, корпуси боєприпасів, тощо).

Вірогідні місця застосування мінно-вибухових загороджень (саморобних вибухових пристроїв)

На маршрутах висування вірогідними місцями застосування мінно-вибухових загороджень можуть бути:

- перехрестя доріг, де сходяться головні напрямки, по яких рухаються колони військової техніки;
- дороги (шляхи), по яких найчастіше (постійно) рухаються колони військової техніки, а також дороги, які не мають об'їздів; водопропускні труби, які проходять під дорогами;
- завали на дорогах, які неможливо об'їхати іншими шляхами. Мінно-вибухові загородження (саморобні вибухові пристрої) можуть бути розташовані безпосередньо під завалами;
- естакади, які можуть використовуватись для огляду та ремонту військової техніки;
- круті підйоми та спуски, де колона зменшує швидкість руху;
- вузькі провулки з обмеженою видимістю;
- мости, тунелі, шляхопроводи, де можливо вивести з ладу велику кількість техніки;
- існуючі броди, по яких рухається військова техніка;
- місця, зручні для розвороту техніки;
- дороги, які мають колії (особливо польові), в які встановлюються фугаси;
- місця, зручні для відпочинку (привалу) та ночівлі особового складу;
- місця, зручні для посадки гелікоптерів;
- під'їзди до вертолітних майданчиків;
- місця, зручні для зупинки та стоянки техніки;
- часткові завали на дорогах, які мають один об'їзд;
- ділянки дороги, які добре проглядаються із зелених насаджень (лісів). Такі місця є зручними для встановлення фугасів (саморобних вибухових пристроїв) в керованому варіанті.

Маркерами та демаскуючими ознаками, за якими розпізнаються можливі встановлені мінно-вибухові загородження (саморобні вибухові пристрої), можуть бути:

- вибоїни на дорожньому полотні (можливо засипані щебнем, залиті водою);

- рівчаки які ведуть з узбіччя дороги до центру проїжджої частини;
- свіжозораний ґрунт на узбіччях дороги;
- пластикові пляшки та інші предмети вздовж дороги;
- гілки (дерева), кинуті на узбіччя або на половину дороги, а також ті, які можуть знаходитись на даху будівель;
- завали на дорогах;
- предмети, які становлять цінність для місцевого населення;
- пісок (ґрунт, каміння), що має неприродний вигляд, свіжі сліди проведення робіт;
- насипи на проїжджій частині дороги;
- чітко визначені орієнтири (поодинокі дерева тощо);
- трупи мертвих тварин; лінії керування (дроти тощо);
- предмети, прикладені фрагментами сухих кущів, травою;
- купи каміння, складені вздовж дороги;
- пошкоджена (розбита, згоріла) техніка;
- антена схована серед кущів, каміння тощо.

3. ДІЇ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ПРИ ВИЯВЛЕННІ МІННО-ВИБУХОВИХ ПРИСТРОЇВ

Усі військовослужбовці повинні знати і практично виконувати вимоги мінної безпеки та вміти практично діяти на території, забрудненій вибухонебезпечними предметами.

Під час дій у районах, що становлять мінну небезпеку, кожен військовослужбовець повинен уміти:

- розпізнавати міни та вибухонебезпечні предмети;
- подавати команди (сигнали) про виявлені міни та вибухонебезпечні предмети та практично діяти за ними;
- пророблювати й позначати проходи для виходу з замінованої ділянки місцевості;
- позначати на місцевості виявлені міни та вибухонебезпечні предмети альтернативними засобами;
- проводити маркування замінованої ділянки місцевості, у тому числі й альтернативними засобами;
- дотримуватися заходів безпеки під час поводження на місцевості, що становить мінну безпеку;
- надавати першу медичну допомогу.

При виявленні вибухонебезпечного предмету, міни, саморобного вибухового пристрою або боєприпаси, що не розірвався перш за все його огорожують так, щоб місце вищеозначеної знахідки добре спостерігалось. Ні в якому разі не слід чіпати пристрій руками, стріляти в нього, намагатися самостійно підірвати, кидати каміння, розводити багаття тощо.

З предметами подібного роду оперують лише фахівці з розмінування з складу інженерно-саперних підрозділів.

Іноді вибухо-небезпечні пристрої можна виявити під час здійснення пересування.

При виявленні мін або інших вибухонебезпечних пристроїв під час пересування в пішому порядку намагайтеся виконувати наступні рекомендації:

По-перше, у ході руху будьте завжди пильними та спостерігайте за місцевістю. Це дозволить своєчасно виявити демаскуючі ознаки встановлення мін ще до зіткнення з ними.

По-друге, при наявності поряд людей голосно подайте команду: “МІНА!”, або “СТІЙ, МІНА!” Перевірте поблизу своїх ніг відсутність дротяних розтяжок чи інших предметів, які можуть викликати ваше занепокоєння;

По-третьє, виявлені мін або інших вибухонебезпечних предметів позначте на місцевості за допомогою добре видимих альтернативних засобів маркування на відстані не ближче 10 см до них. Про місцезнаходження вибухо-небезпечних предметів повідомте особовий склад і свого командира (начальника).

Командир підрозділу, отримавши відомості про виявлення мін дає команду особовому складу на наступні дії: За допомогою багнета перевірити місцевість на наявність мін навколо себе та в напрямку виходу з небезпечного району (як правило в зворотному напрямку) на ширину не менше, як 50 см. При використанні багнету або щупу необхідно дотримуватись наступних вимог:

- кут нахилу багнета – до 30 градусів;
- відстань між уколами багнету (щупу) – 4 – 5 см;
- глибина уколу щупа в ґрунт – 90 мм.

Перевірений прохід позначається підручними засобами (встромленими палками тощо) через кожні 50 см.

Після пророблення суцільного проходу (стежки), здійснить вихід із замінованої зони (ділянки). Прохід зі сторони безпечної ділянки місцевості маркується підручним матеріалом (гілки дерев, купи каміння, палки встановленні навхрест, прокопані канали, смуги підсипані піском тощо).

При виявленні мін та вибухонебезпечних предметів під час пересування транспортним засобом виконуйте наступні рекомендації:

По-перше, помітивши міну або інший вибухонебезпечний предмет зупиніть транспортний засіб;

По-друге, повністю заглушить двигун для запобігання непотрібної вібрації землі;

По-третьє, не виходьте з транспортного засобу;

По-четверте, терміново засобами зв'язку зв'яжіться з іншими машинами або з компетентною особою і повідомите про ваше місцезнаходження і виявлену небезпеку;

По-п'яте, спокійно оцініть обстановку. Краще за все залишайтеся в машині, поки не буде надана допомога. При необхідності треба залишити транспортний засіб, зійти на слід колії, що залишився від руху машини і повільно рухатись ним в зворотному напрямку, уважно оглядаючи місцевість;

Безпечна відстань під час руху людей, які залишають машину, становить 10–20 м. Рухатись необхідно в колону по одному.

Колії, по яких рухався транспортний засіб, необхідно закрити і позначити підручним матеріалом.

При наявності кількох військовослужбовців обов'язково виставити охорону та не допускати людей в заборонену зону.

При виконанні завдань в районах що становлять мінну небезпеку забороняється:

- допускати скупчення особового складу під час виконання завдань за призначенням;
- ходити поза проходами і по неперевіреній місцевості;
- викручувати підрильники з артилерійських снарядів, мінометних мін, гранат, авіабомб та інших боєприпасів, що не вибухнули;
- зсувати з місця або забирати дротяні та інші невибухові загородження без попередньої перевірки їх на наявність мін;
- вилучати або випалювати вибухову речовину з боєприпасів, що не вибухнули, або неповністю вибухнули;
- розташовувати особовий склад поблизу складів боєприпасів або зібраних під час розмінування мін та інших вибухонебезпечних предметів;
- використовувати не за призначенням вибухові речовини і засоби підривання, боєприпаси, запалювальні та освітлювальні суміші тощо;
- розпалювати вогнища на ділянках, які не перевірені на наявність вибухонебезпечних предметів;
- приносити в розташування підрозділів будь-які вибухонебезпечні предмети.

Категорично заборонено збирати, зберігати та розбирати наступні боєприпаси:

- авіаційні бомби, що не вибухнули;
- артилерійські снаряди зі слідами нарізів на ведучому пояску;
- мінометні міни зі слідами удару бойка на капсулі хвостового патрону;
- артилерійські снаряди і мінометні міни з механічними пошкодженнями корпусу або підрильників;
- ручні гранати із встановленими запалами, без чек і запобіжних шпильок;
- інженерні міни і підривні заряди з пошкодженим корпусом або підриником, що не піддаються викручуванню, міни з неконтактними підриниками, а також міни, що встановлені дистанційними засобами.

Всі перераховані боєприпаси як особливо небезпечні знищуються тільки спеціалістами інженерних військ з розмінування.

У разі виявлення протитанкових або протипіхотних мін необхідно виконувати наступні рекомендації:

- категорично заборонено продовжувати рух у попередньому напрямку;
- необхідно подати команду голосом або іншим встановленим сигналом на зупинку особового складу та техніки;
- доповісти командирі підрозділу про небезпеку, яка була виявлена;
- візуально, не сходячи з місця, ретельно оглянути місцезнаходження міни та територію навколо себе на наявність дротяних розтяжок, інших мін чи вибухонебезпечних предметів;
- запам'ятати чи у разі можливості позначити місцезнаходження міни підручними предметами;
- обережно, дотримуючись заходів безпеки, вийти з небезпечної зони;

– сповістити інженерно-саперний підрозділ про небезпечну зону і, при можливості, дочекатись фахівців з розмінування для координації їх робіт.

Попереджувальні знаки районів, які забруднені вибухонебезпечними предметами, повинні мати червоний фон з білим символом небезпеки або інший колір, який добре помітний на місцевості.

Універсальним символом небезпеки є череп з двома кістками навхрест. Слова “МІННА НЕБЕЗПЕКА” наноситься на знак місцевою мовою та на одній з шести визнаних мов ООН (англійська, французька, російська, китайська, арабська й іспанська). Тильний бік знаку повинен мати білий фон.

ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА

Отже, знання щодо правил встановлення мінно-вибухових засобів і саморобних вибухових пристроїв, вміння чітко і правильно поводитися при виявленні вибухонебезпечних предметів є безперечною запорукою збереження життя військовослужбовців та подальшого виконання поставлених завдань.